

PRÍSNEJŠIE PRAVIDLÁ PRE VÝROBCOV OBALOV? PREMENY OBALOV K RECYKLOVATEĽNOSTI A OBEHOVOSTI II.

Európsky parlament v apríli 2024 formálne prijal predbežnú dohodu návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o obaloch a odpade z obalov, o zmene nariadenia (EÚ) 2019/1020 a smernice (EÚ) 2019/904 a o zrušení smernice 94/62/ES. To v prípade schválenia prinesie pre výrobcov obalov prísnejšie pravidlá a špecifické ciele, medzi ktoré patria:

Mgr. Mária Trošanová, PhD., environmentálna špecialistka, NATUR-PACK, a.s.

Obmedzenie uvádzania na trh nerecyklovateľných obalov a jednorazových plastových obalov

Nariadenie prináša rozšírenie zoznamu obmedzení týkajúcich sa používania určitých formátov obalov. Zoznam zahŕňa jednorazové plastové balenia pre balenie ovocia a zeleniny do 1,5 kg hmotnosti (s výnimkou pri rýchlej strate vlhkosti) akými sú napríklad sietky a nádoby, jednorazové plastové skupinové balenia, ktoré nájdeme na minerálkach, či sladkostiach (multipacky), jednorazové plastové hotelové balenia kozmetiky alebo veľmi ľahké plastové tašky s výnimkou z hygienických dôvodov alebo ak súžia ako primárny obal na potraviny z dôvodu predchádzania plytvaniu s potravinami. V tomto prípade výrobcovia obalových riešení, neustále prichádzajú s udržateľnými obalmi, ktoré nahrádzajú jednorazové plasty. Zmena jednorazových plastových balení z vyššie spomenutého zoznamu za iné by z materiálového hľadiska nemal byť problém. Otázkou je ako zmena za alternatívu finančne zaťaží výrobcov obalov, ako sa zmení farebnosť a rozpoznateľnosť obalu, ďalej logis-

tika a iné, nakoľko papierové obaly alebo iné alternatívy sú zvyčajne drahšie, farebnosť na kartóne je odlišná a hmotnostne sú ťažšie v porovnaní s plastmi. Pri týchto zámenách je z environmentálneho hľadiska potrebné dbať na to, aby sa problém z jednej skupiny plastových materiálov nepreniesol do skupiny druhej napríklad v podobe zvýšeného dopytu po papierí.

Obdobnú povinnosť pre konkrétne plastové obaly a výrobky z plastu zaviedla smernica o znížení vplyvu určitých plastových výrobkov na životné prostredie. Týkala sa jednorazových plastových tanierov, príborov, slamiek, plastových vatových tyčínok do uší, plastových paličiek od balónov, nápojových obalov a pohárov z expandovaného polystyrénu a nádob na potraviny z expandovaného polystyrénu. Boli to obaly a výrobky s existujúcou alternatívou, ktoré sa prejavili:

1. bez obmedzenia komfortu spotrebiteľa - napríklad pri zámene plastových vatových tyčínok do uší za papierové vatové tyčinky,
2. v zmenenom komforte spotrebiteľa v prípade slamiek,
3. s vizuálnou zmenou - napríklad pri zámene menu boxov a pohárov z expandovaného polystyrénu,
4. s vyšším finančným zaťažením - nakoľko niektoré alternatívy zdvihli cenu výrobku, alebo
5. kombináciou viacerých faktorov.

Aj keď u niektorých produktov vznikajú polemiky či zamenený materiál nemá

škodlivejší dopad na zdravie a životné prostredie. Príkladom sú papierové slamky v ktorých vedci našli dlhotrvajúce „večné chemikálie“ známe pod skratkou PFAS. PFAS sú potenciálne škodlivé pre ľudí, voľne žijúce zvieratá a životné prostredie.

Minimalizácia hmotnosti a objemu obalov

Minimalizáciu hmotnosti a objemu obalov pri zohľadnení ich bezpečnosti a funkčnosti vidíme už pomerne dlho. Obaly na cestoviny, či nápojové fľaše oproti minulosti sú podstatne tenšie. Aj v prípade zásielkových obalov (e-commerce) nastalo zlepšenie, kedy už spotrebiteľ nemusí hľadať malý objednaný tovar v obrovskej krabici a okrem tvarovo špecifických produktov by nemal byť problém dodržať nové opatrenie na pomer prázdneho priestoru max. 50 % .

Opätovné plnenie

Návrh nariadenia sa zaoberá aj povinnosťami týkajúcimi sa opätovného plnenia podľa ktorých od 2030 koncoví distribútori s predajnou plochou väčšou ako 400 m² vynaložia úsilie na vyčistenie 10 % tejto predajnej plochy na miesta opätovného plnenia pre potravinové aj nepotravinové výrobky. Aj to už niektorí výrobcovia zaviedli a rozširujú v rámci portfólia. V dm drogerie

markt predajniach takto nájdeme plniace stanice na pracie a čistiace prostriedky. Pri prvotnom nákupe je potrebné zakúpiť si aj nádobu. Po spotrebovaní prostriedku sa nezahadzuje, ale používa sa pri každom ďalšom nákupe.

Tvorba legislatívy nám vždy ukazuje aj niekoľko paradoxov. Krajiny, ktoré sú v ochrane svojho životného prostredia predskokanmi regulácií, to znamená, že ciele ktoré zaviedla regulácia dosiahli prostredníctvom nástrojov, ako sú daňové zaťaženie a obmedzenie uvedenia na trh, oveľa skôr, ako to vyžadovala legislatíva EÚ. Stali sa buď pozitívnym príkladom, ktorý sa zapracoval do legislatívy EÚ alebo v dôsledku nich bolo potrebné legislatívu a podmienky uplatňovania naprieč členskými štátmi harmonizovať. Niektoré štáty ešte pred prijatím smernice na zníženie ich spotreby v roku 2015 zaviedli špecifické obmedzenia a stali sa inšpiráciou pre danú smernicu.

Rovnako u výrobcov obalov došlo veľa-krát k zmenám skôr, ako začala regulácia platiť. Existujú pozitívne príklady výrobcov obalov, ktorí sa rozhodli formou dobrovoľnej dohody dosiahnuť zhodu v potrebe dosiahnutia cieľa bez nutnosti zavedenia regulácie. V podstate tak začali vznikáť prvé organizácie zodpovednosti výrobcov. Pri zázake uvádzať oxo-degradovateľné plastové tašky prišlo zo strany prevažnej väčšiny výrobcov k zamene oxo-degradovateľných tašiek skôr ako sa regulácia dostala do platnosti.

Aj v prípade súčasne plánovaných zmien sú výrobcovia, ktorí sa aktívne pripravujú, resp. už aj zaviedli zmeny vďaka ktorým nebude plnenie cieľov po schválení návrhu nariadenia pre nich problém. Dokonca existujú

ak takí, ktorí svoje pozitívne príklady z praxe zdieľajú. V rámci českej verzie Aliancie pro podporu recyklácie už figurujú príklady šetrnejších obalov, či udržateľnejších obalových riešení konkrétnych výrobcov. Na stránke slovenskej Aliancie pro podporu recyklácie výrobcovia, dizajnéri, alebo aj občania zaujímajúci sa o predchádzane vzniku odpadov, triedenie, či o možnosti recyklácie obalov nájdú bezplatne k stiahnutiu slovenskú verziu príručky Návrhy obalov pre recykláciu. Rovnako ju nájdete aj na stránke organizácie zodpovednosti výrobcov NATUR-PACK, ktorá na lokálnych odporúčaní spolupracovala.

PRÍRUČKA NA STIAHNUTIE

NATUR-PACK knižnica pre výrobcov

Na stránkach www.naturpack.sk nájdete od septembra aj špeciálne miesto plné publikácií zo širšieho spektra cirkulárnej ekonomiky. Nájdete tu smernice, príručky, záznamy z konferencií, stratégie a ďalšie zdroje informácií. Primárne sa venujú témam ako ESG.

Projekt Knižnica pre výrobcov nájdete v časti Na stiahnutie.

Veríme, že naša knižnica Vám bude dobre slúžiť a poskytnie Vám množstvo nových poznatkov.

Tím NATUR-PACK